

Bloeiende gemeenschappen in krimpende kernen

10 puntenplan Krimp

CDA
Tweede Kamerfractie

Jan Jacob van Dijk
Jan de Vries
Bas Jan van Bochove

Februari 2010

Krimp is een gegeven. In sommige gemeenten zal de bevolkingsdaling zelfs snel gaan. Krimp is nu al in verschillende gemeenten realiteit. De CDA fractie erkent dat deze ontwikkeling onontkoombaar is. Krimp is het gevolg van ontgroening, vergrijzing en binnenlandse migratie en heeft gevolgen voor onder andere wonen, zorg en onderwijs. Krimp is bovendien extra voelbaar wanneer voorzieningen door schaalvergroting en consumentenvoorkeuren op afstand zijn komen te staan. In de steeds kleiner wordende kernen is een levende gemeenschap van grote waarde. Juist daar waar mensen samenwerken, initiatieven nemen en innoveren ontstaan bloeiende gemeenschappen. Iedere bestuurslaag dient in dit vraagstuk haar eigen verantwoordelijkheid te nemen om goed in te spelen op de bevolkingsdaling. De gemeente als dichtstbijzijnde bestuurslaag vervult een facilitaire en stimulerende rol.

1. Kans en Kwaliteit Centraal

Door bewustwording van de gevolgen van krimp kunnen gemeenten tijdig een nieuwe koers varen. Het CDA wil de kracht van de samenleving benutten. Samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven kan de gemeente beleidswensen bespreken en prioriteiten stellen om de woonkernen aantrekkelijk en leefbaar te houden. Laat ruimte voor maatwerk en innovatieve oplossingen om voorzieningen dichtbij mensen te houden, zoals een 'kultuurhus' en een 'biblioservicebus'. Krimp behoeft tevens een omslag in het denken van kwantiteit naar kwaliteit.

2. Solidariteit en samenwerking

Steden moeten zich solidair tonen met het platteland en regio's met andere regio's. Gemeenten moeten samenwerken, om de beschikbare middelen efficiënt in te zetten en geen overbodige voorzieningen in stand te houden. Dat betekent: versterken van de onderlinge solidariteit en uitgaan van rentmeesterschap: zowel financieel als ruimtelijk. Wanneer de gemeenten er onderling niet uitkomen, ziet het CDA voor de provincie een regierol bij de gevolgen van de krimp, bijvoorbeeld op terrein van wonen, bedrijvigheid, werkgelegenheid en algemene voorzieningen. Vanuit bestaande verantwoordelijkheden en instrumenten kan de provincie dit oppakken.

3. Gemeentefonds onder de loep

Het CDA wil dat het Gemeentefonds kritisch wordt bekeken, door de criteria voor de verdeling van het fonds tegen het licht te houden. Zo kan de bevolkingsdaling structureel worden opgevangen. Krimp stelt gemeenten voor specifieke financiële uitdagingen zowel aan de inkomsten als aan de uitgavenkant. Bijvoorbeeld op het terrein van onderwijs, sport, cultuur en educatie. Het CDA is voorstander van een tijdelijke extra uitkering op basis van *de ongewone bevolkingsontwikkeling*, zodat gemeenten het voorzieningenniveau op de juiste manier kunnen aanpassen aan een lager inwonertal.

4. Krimpfonds

Het CDA stelt voor om te komen tot een 'krimpfonds'. Door middel van een systematiek kunnen private en publieke partijen hun financiële bijdragen stroomlijnen en met elkaar koppelen. Met de investeringen uit het fonds kan nu al rekening gehouden met de toekomstige demografische ontwikkelingen. Gemeenten met sterke krimp hebben een zware herstructureringsopgave om hun woon- en leefklimaat op peil te houden. Deze opgave gaat de gemeentelijke financiële en organisatorische draagkracht meestal te boven. De (extra) bijdrage uit het fonds kan daarmee een aanjaagfunctie hebben, om onder andere vraag en aanbod op de woningmarkt in balans te brengen. Het is aan gemeenten om realistische bouwplannen te maken, aansluitend bij de voorkeuren van mensen.

5. Schrap Vogelaarheffing

Het CDA wil de 'Vogelaarheffing' schrappen en dit geld inzetten voor behoud van de leefbaarheid, gemeenschappelijke woonvormen en verduurzaming van het woningaanbod. De heffing die de woningcorporaties in krimpregio's nu betalen aan de woningcorporaties in de zogeheten Vogelaarwijken in de steden is onwenselijk. Dit geld kunnen woningcorporaties beter inzetten om de gevolgen van krimp in hun eigen werkgebied aan te pakken.

6. Groei versus krimp

Het CDA wil de kracht van de verschillende regio's benutten. De nationale overheid moet stoppen met beleidsmatige prikkels die leiden tot sterke verstedelijking, het onttrekken van publieke en private voorzieningen en het verdwijnen van werkgelegenheid. Met bovenmatige aandacht voor de Randstad wordt Nederland te eenzijdig ingericht qua economische ontwikkeling en huisvesting. Bovendien ontstaan door migratiestromen van en naar de Randstad op allerlei plekken in Nederland onevenwichtige bevolkingssamenstellingen. Dit is ongewenst. Met een te Randstedelijke benadering wordt de (economische) dynamiek in de regio's ondermijnd.

7. Goede infrastructuur en openbaar vervoer

In regio's kunnen krimp- en groeigemeenten soms naast elkaar bestaan. Het oplossen van infrastructurele knelpunten van steden naar de krimpgemeenten leidt tot een nieuwe dynamiek van de gehele regio. Daarnaast moet geïnvesteerd worden in openbaar vervoersverbindingen van krimpgemeenten naar centrumkernen en steden zodat bedrijven, onderwijs en andere voorzieningen bereikbaar blijven.

8. Krimpcompensatie in het onderwijsbudget

Het CDA wil een *vertragingfactor* in het onderwijsbudget. Het CDA staat voor de bereikbaarheid, betaalbaarheid en kwaliteit van het onderwijs, ook voor leerlingen in een krimpregio. Omdat de kosten niet evenredig dalen met de krimp wil het CDA een compensatie voor de scholen die geconfronteerd worden met een bovenmatig sterke daling van het aantal leerlingen in korte tijd.

Het CDA is groot voorstander van de discretionaire bevoegdheid van de Minister van Onderwijs om in uitzonderlijke gevallen rekening te kunnen houden met de contextgevoelige omstandigheden, wanneer een school valt onder de opheffingsnorm. Dit biedt de mogelijkheid een school die tijdelijk onder de opheffingsnorm valt open te houden. Bij dreigende opheffing is een samenwerkingschool wat betreft het CDA ook een goede optie, dit maakt samenwerking tussen een openbare en bijzondere school mogelijk.

9. Zorg dichtbij

Houd de zorg bereikbaar en toegankelijk. Geef de burgers zekerheid door minimale kwaliteits- en bereikbaarheidseisen voor in ieder geval de ambulancezorg, spoedeisende hulp, verloskunde en de huisartsenzorg. In krimpgebieden kan de zorg bereikbaar blijven door het oprichten van gezondheidscentra met gezamenlijke faciliteiten als spreekkamers en ondersteuners. Kies voor creatieve combinaties van bestaande voorzieningen. Gemeenten kunnen bevorderen dat bijvoorbeeld een school, dorps huis of 'kulturhus' ook ruimte biedt aan een huisarts, tandarts, fysiotherapeut en/of apotheek. In krimpgebieden dreigen ook extra personeelstekorten in de zorg. Daarom is meer functiedifferentiatie en taakherschikking nodig. Zo kunnen bijvoorbeeld gespecialiseerde verpleegkundigen en wijkverpleegkundigen zorg dicht bij mensen aanbieden.

10. Specifiek beleid door krachtenbundeling K10

Het CDA wil gezamenlijk de krachten bundelen. Gemeenten hebben behoefte aan een overlegstructuur en één aanspreekpunt op Rijksniveau. Het CDA wil daarom een overlegplatform voor de krimpregio's en een breder overlegplatform voor een aantal krimpgemeenten, K10. Met het Rijksbeleid moeten gemeenten zich gesteund voelen, de uitdagingen die bevolkingskrimp met zich mee brengen aan te gaan en gestimuleerd worden hierbij innovatieve en creatieve oplossingen in te zetten. De grote verschillen in het land vragen om maatwerk in regelgeving. Daarom wil de CDA-fractie een verschuiving van generiek naar specifiek beleid.

Dit is een publicatie van:

CDA Tweede Kamerfractie

Plein 2

Postbus 30805

2500 GV Den Haag

Telefoon: (070) 318 3020

Fax: (070) 318 2602

e-mail: cda@tweedekamer.nl

internet: www.cda.nl

De woordvoerders zijn te bereiken per e-mail:

Jan Jacob van Dijk (woordvoerder Onderwijs):

J.vanDijk@tweedekamer.nl

Jan de Vries (woordvoerder Zorg):

JandeVries@tweedekamer.nl

Bas Jan van Bochove (woordvoerder Wonen en Wijken): B.vBochove@tweedekamer.nl